

LUKA NAUTIČKOG TURIZMA

Prostor (ni)čijeg interesa?

Andrea Mušić, Trondheim - Vela Luka
amusic.arh@gmail.com

Luka nautičkog turizma je najveći cjeloviti zahvat u prostoru koji se ikad dogodio na području Vele Luke. S obzirom na lokaciju te rastući značaj turizma, očito se radi o jednom od najvažnijih projekata u povijesti mjesta. Unatoč tome, u javnosti se vrlo malo znalo ili govorilo o samom rješenju sve do pokretanja građanske inicijative protiv izgradnje marine, gotovo 5 godina nakon izdavanja lokacijske dozvole.

Kako je točno izgledao projekt i proces projektiranja LNT Vela Luka? Tko je i na koji način odgovoran za konačni rezultat, koje će biti posljedice za ostatak mjesta i zašto bi nas to uopće trebalo zanimati?

Radi se o projektu izgradnje potrebne infrastrukture za marinu s 3 sidra ukupnog kapaciteta 177 nautičkih i 77 komunalnih vezova u blizini centra Vele Luke. Planiran je betonski lukobran s gatovima, centralni otok s paviljonom te parkiralište na kopnu. Projekt je završen i ucrtan u prostorni plan 2013. godine (investitor Facta Vera d.o.o.), izgradnja je započela 2017. (Ovalis Nova d.o.o.), a organizirani prosvjedi i peticija godinu dana kasnije.

Marina je najveći od niza projekata kojima se Vela Luka nada proširiti turističku ponudu i sezonu te otvoriti nova radna mjesta koja bi zamijenila ona u propaloj industriji. Iako sama ideja o izgradnji luke nautičkog turizma postoji još od 80-ih godina prošlog stoljeća, konkretno rješenje se iskristaliziralo tek pojavom privatnog investitora.

Nejasno je jesu li i uolikoj mjeri Općina i Županijska lučka uprava Vele Luke sudjelovale u postupku projektiranja. Sve upućuje na to da je proces u potpunosti vodio i financirao investitor, koji je na kraju i jedini pokazao inicijativu i interes u skladu s važnosti projekta.

Građani su cijelu ideju dočekali bez puno komentara, da bi se s vremenom pojavio značajan otpor izazvan zabrinutošću za ekologiju i vizuru uvale. Sve je kulminiralo peticijom za zaustavljanje marine te burnom javnom raspravom u kojoj se pokazalo koliko je zabrinjavajući dio javnosti, a i nekih političara, pogrešno ili nedovoljno informiran o najosnovnijim elementima projekta.

U međuvremenu će Vela Luka dobiti značajnu infrastrukturnu građevinu s brojnim vezovima, ali nažalost, ništa više od toga.

Lokacija

Najvažniji element svake, pa tako i ove nekretnine, svakako je lokacija. Unatoč tome, čini se da je njezin izbor za lokalne vlasti bio potpuno nebitno pitanje o kojemu nije vrijedilo raspravljati. Odgovorni političari su više puta izjavili kako je smještaj marine na Badu predložen još u osamdesetima te da nitko nikad nije spominjao nikakvu alternativu.

S obzirom na veličinu i oblik velolučkog zaljeva, jasno je da alternativa ima i više nego dovoljno, unutar i izvan naselja. Iako bi i ostale lokacije imale svoje prednosti i mane, ono zbog čega je odabir obale na Badu poražavajući je upravo činjenica da

je bio potpuno nasumičan. Čak i ako se pokaže da je ovo najbolja moguća pozicija za marinu, taj izbor će biti posljedica prije svega sreće, a ne odgovornog planiranja.

Čak i ako se pokaže da je ovo najbolja moguća pozicija za marinu, taj izbor će biti posljedica prije svega sreće, a ne odgovornog planiranja.

Je li betonska konstrukcija marine bila nužna posljedica relativno izložene lokacije ili jednostavno još jedno standardno rješenje odabrano bez puno promišljanja, ostaje na projektantu. Ono što je neupitno je njezina trajnost. Ogromna morska površina je nepovratno prekrivena betonom bez da je uopće provjereno je li to najbolja opcija. Iako je Vela Luka jedna od najsigurnijih prirodnih luka na Jadranu, nijedan dio njene marine neće biti izgrađen na pontonima, koji bi bili fleksibilnije, jeftinije i jednostavnije rješenje.

Pogled i posljedice za javni prostor

Tako je bez puno rasprave prihvaćena ogromna infrastrukturna površina (uključujući elaboratom opisan 5 m visok i 27 m dug zid) ispred jedinog pogleda na otvoreno more i trenutno jedine uređene šetnice. Odluka o isplativosti ovog kompromisa dolazi od elaborata koji je financirao investitor, umjesto od nepristranih stručnjaka u službi javnog interesa. Čini se da odgovorne institucije nisu uopće preispitivale elaborat, pošto je jedina poznata ilustracija ovog projekta objavljena tek nedavno, putem dnevnih novina, a prikazuje ptičju perspektivu umjesto pješačke.

Bitno je istaknuti da trajna promjena ove vizure nije pitanje puke taštine ili nostalgije za otvorenim pogledom prema Ošjaku. Naše gospodarstvo se sve više oslanja na turizam, a turisti ne dolaze zbog naših apartmana, parkirališta ili vezova, makar im mi to naplaćujemo. Ono zbog čega dolaze je sunce i more, priroda i šarm malog dalmatinskog mjesta.

Drugim riječima, ljepota prostora i prepoznatljivost ambijenta. Još jedan naoko sekundarni element projekta koji će značajno utjecati na ostatak mjesta jest parking za potrebe luke nautičkog turizma. Osim u opisu Elaborata, u prostornim planovima nema nikakvog traga lokaciji 40 mjesta koje se Općina obvezala osigurati za potrebe marine, tako da ostaje mogućnost da su na njih jednostavno zaboravili.

S obzirom na već preopterećeni centar i obalu, ovako veliki broj parkirališnih mjesta predstavlja ozbiljnu prijetnju formiranju kvalitetnog javnog prostora. Veloj Luci je prijeko potreban atraktivan i prostran središnji trg, a jedini način da se on ostvari je upravo sustavno smanjenje količine parkinga u centru, pri čemu 40 mjesta predstavlja ogromnu razliku.

Transparentnost

Iako je izgradnja već počela, svi detalji projekta su poznati isključivo investitoru, dok će javnost morati pričekati završetak radova da bi doznala kako će točno izgledati projekt. Najdetaljnije informacije su bile dostupne putem Elaborata zaštite okoliša, koji je (s nepotpunim priložima) bio objavljen do prije par godina na stranicama Ministarstva, nakon čega je uklonjen. Županijska lučka uprava je sa svojih stranica već izbrisala ionako kratak opis projekta, a Općina ga, osim okvirnih odrednica u sklopu prostornog plana, nikad nije ni imala.

Odgovorniji građani bi od početka zahtijevali više informacija, stručnosti i angažiranosti od vlastitih političara, te pravovremeno reagirali na njihov izostanak.

Sve ovo rezultira vrlo obeshrabrujućom situacijom u kojoj ne samo mediji, već i članovi općinske uprave iznose pogrešne informacije o tipu konstrukcije, pa se priča o pontonima iako se radi o betonu.

Kartogram - Prostorna shema uređenja luke nautičkog turizma;
Ciljane izmjene i dopune prostornog plana uređenja Vela Luka za razvoj i uređenje lučkog područja

https://marinas.com/view/marina/4qc1183_Vela_Luka_Yacht_Harbour_Luka_Croatia#&gid=1&pid=4

Reakcija javnosti

Institucije se očito nisu potrudile da projekt bude transparentan, ali ni građani nisu pokazali veliku želju da budu (pravovremeno) informirani. Marina je ucrtana u javno dostupan prostorni plan prije 6 godina, iz čega je savršeno moguće iščitati njenu točnu lokaciju i veličinu, ako već ne i „detalje” poput visine paviljona ili broja parkirališta.

Zbog čega su se onda organizirana peticija i prosvjedi pojavili tek 2018. godine? Odgovorniji građani bi od početka zahtijevali više informacija, stručnosti i angažiranosti od vlastitih političara, te na vrijeme reagirali na njihov izostanak. Ono malo lokalnih stručnjaka se ne bi plaho držalo po strani u nadi da će projekt propasti sam od sebe. Ne bi se čekalo da prođu izmjene prostornog plana, lokacijska dozvola, odobrenje koncesije i početak radova da se nešto poduzme.

Neostvareni potencijal

Čini se da u očima odgovornih briga za javni interes počinje i završava ispunjavanjem zakonskih minimuma. Kriteriji uspjeha kompleksnog projekta su potpuno pojednostavljeni na broj vezova i visinu investicije kako bi se opravdalo sasvim nepotrebno, gotovo lijeno žrtvovanje vrijednih prirodnih i prostornih resursa.

Uloga arhitektonsko-urbanističke struke svedena je na birokratsku prepreku koju treba što brže i jeftinije savladati. Elaborat zaštite okoliša, „jedini i isključivi iskaz stručnjaka” izrađen za ovaj projekt, naručen je od strane privatnika, a ne javne institucije. Možda je to razlog zbog čega proučavanju konkretnih utjecaja na okoliš tijekom korištenja zahvata posvećuje samo tri od svojih 76 stranica.

Proaktivnija vlast bi dovela u pitanje lokaciju, veličinu, visinu, sadržaje, oblikovanje i trajnost odabranog rješenja te aktivno pregovarala o njima od najranije faze. Angažirala bi nezavisne

stručnjake za ispitivanje alternativnih rješenja, umjesto da sve odluke prepusti savjesti privatnika i nada se najboljem.

U konačnici su svi sudionici procesa nešto izgubili: institucije priliku da ogromni privatni kapital iskoriste za ciljano promicanje javnog interesa, investitor svoje vrijeme i novac, a građani kontrolu nad vlastitim životnim prostorom.

Iako je priča o luci nautičkog turizma već praktički završena te preostaje „samo” epilog izgradnje i života s istom (barem narednih 20 godina do isticanja trenutne koncesije) Vela Luka ima čitav niz projekata koji tek čekaju svoj rasplet: riva OŠ-Kale-Vranac, centar mjesta, pješački most, Vela riva, Zadržni dom, školski kompleks Močni Laz, sportska lučica...

Naš prostor je sve što imamo kao zajednica, to je temelj naše socijalne i ekonomske budućnosti i definitivno bi trebao biti prostor svačijeg interesa.

Sve su to projekti koji će igrati značajnu ulogu u oblikovanju budućnost mjesta, a već godinama leže u ladicama nadležnih institucija, bez puno interesa za korekcije ili diskusije s javnosti i kompetentnom strukom. Mnogi od njih su zastarjeli, površni ili jednostavno manjkavi, nedodirljivi pod izlikom visoke cijene projektne dokumentacije, a pogotovo javnih natječaja.

Vela Luka, kao siromašna općina, si ne može priuštiti štednju na štetu kvalitetnog projektiranja. Naš prostor je sve što imamo kao zajednica, to je temelj naše socijalne i ekonomske budućnosti i definitivno bi trebao biti prostor svačijeg interesa.

Opći parametri projekta

- izvadak iz Elaborata zaštite okoliša

FAZA 1.

- kapacitet 132 veza
- parking 40 mjesta
- površina 47 750 m²
- glavni lukobran - duljina cca 310 m
- glavni lukobran - širina 6,0 m i 10,0 m
- glavni lukobran - visina +1,50 / +1,80 m
- sekundarni lukobran - duljina cca 70 m
- sekundarni lukobran - širina cca 8,6 – 2,6 m
- centralni otok - površina 1034 m²
- centralni otok - gabariti 38 x 19 x 31 x 28 x 18 m
- paviljon - površina 197 m²
- paviljon - visina 5,2 m
- frontalni zid - duljina 14 + 13,5 m
- frontalni zid - visina 5,7 m

FAZA 2.

- kapacitet 177 vezova
- duljina dogradnje postojećeg pristana .. cca 83 m
- širina dogradnje 10,0 m
- površina novoprojektiranog platoa 306 m

KRONOLOGIJA

- 11/2012 - Odluka o Izmjenama i dopunama PPUO
- 01/2013 - Javni uvid prostornog plana
- 04/2013 - Izmjene i dopune prostornog plana
- 05/2013 - Idejni i građevinski projekt, maritimna studija
- 10/2013 - Elaborat zaštite okoliša
- 12/2013 - Lokacijska dozvola
- 07/2017 - Odluka o odabiru koncesionara
- 09/2017 - početak gradnje
- 08/2018 - inicijativa protiv izgradnje LNT

Preklap dvije ilustracije: Vela Luka - marina 1. faza izgradnje i Vela Luka - marina konačno rješenje; prilog 1. Elaborata zaštite okoliša luke nautičkog turizma Vela Luka

Reference:

- Ciljane izmjene i dopune PPUO Vela Luka za razvoj i uređenje lučkog područja (2013.) - Obrazloženje, Sažetak za javnost

- Elaborat zaštite okoliša za luku nautičkog turizma Vela Luka, Korčula: izradio Interkonzalting d.o.o., Zagreb, listopad 2013.

preuzeto s <http://www.mzoip.hr>, srpanj 2015.

- ODLUKA o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja za koncesiju na pomorskom dobru za gospodarsko korištenje luke posebne namjene - luke nautičkog turizma - marine u Veloj Luci, Općina Vela Luka, srpanj 2017.

- <https://www.slobodnadalmacija.hr/dalmacija/dubrovnik/clanak/id/569232/zaboravite-na-opjevanu-velu-luku-imucna-korculanska-obitelj-nasred-vale-39dize39-zgradu-na-pontonima-39oliver-ne-bi-vidio-osjak-a-kamoli-soltu39> (7.5.2019.)

- <https://morski.hr/2018/11/22/vela-luka-nacelnica-katarina-gugic-nauticka-marina-nema-alternativu/> (25.4.2019.)

- <https://novac.jutarnji.hr/aktualno/sdp-ovac-u-kontro-verznom-projektu-od-47-milijuna-kuna-mjestani-unistitit-ce-vela-luku/8268881/> (1.6.2019.)

https://marinas.com/view/marina/4qc1183_Vela_Luka_Yacht_Harbour_Luka_Croatia#&gid=1&pid=4